

**Mapiranje kvaliteta statistina o korupciji u
policiji na nivou policijskih agencija u BiH**

Sarajevo, August 2014

Disclaimer

Ovo istraživanje finansirao je Ženevski centar za sigurnost, razvoj i vladavinu prava (DCAF). Stavovi i sadržaj istraživanja su isključiva odgovornost Centra za sigurnosne studije.

Sadržaj

<i>Uvod</i>	4
<i>Metodološki okvir</i>	4
<i>Opšte napomene</i>	5
<i>Rezultati i nalazi na osnovu odgovora policijskih agencija</i>	9
I - Pritužbe građana	9
II - Interni postupci/istrage.....	11
III - Disciplinski postupci	13
IV – Analitički obrasci	15
V- Podaci o tužilačkim i sudskim odlukama.....	16
VI - Ostale evidencije	16
DODATNO ISTRAŽIVANJE	17
Mapiranje kvaliteta statističkih podataka o korupciji u policiji na nivou policijskih uprava (PU) unutar MUP-a Kantona Sarajevo.....	17
<i>Zaključak</i>	20

Uvod

Ovaj projekat je imao za cilj da istraži i analizira kvalitet statistika o uključenosti policije u korupciju koje vode policijske agencije, te za procjenu njihovog uticaja na ukupan integritet policijskog sistema. Cilj projekta je, također, da poveća transparentnost rada policijskih agencija, kao i izgradnju dijaloga o metodama vođenja statistika i njihovog kvaliteta. Projekst ističe važnost i potrebu usaglašavanja načina prikupljanja podataka i vođenja statistika kao i mogućnosti postizanja harmonizacije na nivou BiH.

"Mapiranje kvalitete statistika o korupciji u policiji na nivou policijskih agencija u BiH" je prvo istraživanje zasnovano na evidencijama o policijskoj korupciji u BiH. Većina istraživanja domaćih i međunarodnih nevladinih organizacija i drugih tiela u kojima se navodi da postoji visok stepen uključenosti policije u korupciju u BiH zasnovani su na iskustvima građana ili iskustvima i perspektivi oštećenog. Ni jedno od ovih istraživanja se nije bavilo stvarnim i relevantnim podacima iz službenih evidencija o prisustvu korupcije u policiji, a koja uzima u obzir relevantne statističke podatke. Stoga, stvarna slika o korupciji u policiji BiH još uvijek nije sasvim jasna. Međutim, metodologija koja je korištena u spomenutim istraživanjima je na neki način "opravdana" i razumljiva i posljedica je nedostatka stvarnih i objektivnih statističkih podataka o korupciji u policiji u Bosni i Hercegovini. Nedostatak propisa koji regulišu ovu obavezu obično dovodi do pogrešnog tumačenja i pogrešne procjene rada policije. Osim toga, nedostatak jasnih međunarodnih standarda koji regulišu ovo područje, čini ovaj problem još komplikovanijim.

Metodološki okvir

U cilju utvrđivanja kvaliteta vođenja statistike o korupciji u policiji, kreiran je istraživački alat, koji se sastojao od upitnika koji sadrži 6 grupa pitanja sa specifičnim parametrima za utvrđivanje načina vođenja statistike; svaka grupa se odnosi na područje rada policije za koju postoje određene vrste evidencije i koji mogu biti korisni za mjerenje statistike korupcije u policiji. Ove grupe su:

- Pritužbe građana
- Interni postupci/ istrage
- Disciplinski postupci
- Analitički obrasci
- Podaci o sudskim i tužilačkim odlukama
- Ostale evidencije

Upitnik je dizajniran na osnovu iskustva iz prethodnih sličnih projekata i poznavanja rada policije. Osim toga, posjećeno je nekoliko policijskih agencija kako bi se razmotrili sadržaj upitnika i parametri te se utvrdilo da će ih sva policijska tijela razumjeti na isti način. Upitnici su poslani na adrese 10 policijskih tijela, od kojih su 9 bila u mogućnosti da odgovore i učestvuju u istraživanju:

- Granična policija BiH (GP BiH)
- Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske (MUP RS)
- Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo (MUP KS)
- Ministarstvo unutrašnjih poslova Srednje-bosanskog kantona (MUP SBK)
- Ministarstvo unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona (MUP TK)
- Ministarstvo unutrašnjih poslova Zapadnohercegovačkog kantona (MUP-a ZHK)
- Ministarstvo unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona (MUP-Ze-Do K)
- Ministarstvo unutrašnjih poslova Unsko-sanskog kantona (MUP USK)
- Ministarstvo unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona (MUP HNK)

MUP Kantona Sarajevo smatra ovo istraživanje veoma produktivnim i važnim, pa su tako njegovi predstavnici izrazili želju za uporedbu kvaliteta vođenja statistika korupcije u policiji na nivou policijskih uprava (regionalnih jedinica) u okviru MUP-a Kantona. Stoga je provedeno i dodatno istraživanje u okviru ovog projekta, a koje se odnose na mapiranje kvalitete vođenja statistika o korupciji u policiji na nivou Kantona Sarajevo.

Odgovori na pitanja su bili bodovani i ocjene su prikazane u grafikonima. Dakle, nivo kvaliteta statistike kao što je predstavljeno u grafikonima odražava odgovore policijskih tijela na upitnike a ne stav ili utiske ovog istraživanja.

Opšte napomene

Generalno govoreći, praksa čuvanja podataka i vođenja statistika o korupciji u policiji u BiH je dosta dobra, uzimajući u obzir kompleksnu strukturu policije i nedostatak jasnih pravila i propisa koji regulišu ovo područje.

Zašto ne postoje stvarni i objektivni podaci o korupciji u policiji? Prethodno istraživanje "Corruption Crime Statistics and Police Number Reporting " koje je uradio Centar za sigurnosne studije u januaru 2014¹, otkrilo je neke zanimljive i važne činjenice u vezi sa vođenjem statistika o korupciji u policiji. Zapravo, ne postoji praksa vođenja "statistika" o korupciju u policiji u pravom

¹ Pročitati više na http://www.css.ba/wp-content/uploads/2014/01/Corruption_Crime_Statistics_BiH_final.pdf

smislu te riječi. Ipak, policijska tijela vode određene evidencije o nekoliko vrsta postupaka i te evidencije su jedini izvor za mjerenje korupcije u njihovim redovima. To je vrlo važno zato što ovi podaci omogućavaju policijskim tijelima da na osnovu evidencije daju sliku o korupciji u policiji.

Način i metodologija evidentiranja podataka o kriminalitetu u BiH, vođenje policijskih statistika, kontrola i izvještavanje prema externim subjektima ralikuju se širom zemlje. Ova pojava je uzrokovana složenom državnim strukturom BiH, što se, naravno, odražava i na policijske strukture i nadležnosti, na način da svaka policijska agencija djeluje kao nezavisni entitet². Sve ove činjenice se odražavaju i na statistike o uključenosti policije u korupciju. Policijska tijela u BiH ne vode pojedinačne statistike samo za ovu vrstu "nedoličnog ponašanja policije". **U stvari, ovi podaci mogu se dobiti samo manuelno, odnosno, putem prolaska kroz raspoložive evidencije o pritužbama građana, internim postupcima / istragama, disciplinskim postupcima, analitičkim obrascima (koji se popunjavaju na osnovu podataka iz krivičnih upisnika i izvještaja) i sudskim i tužilačkim odlukama (ukoliko bi se ove evidencije vodile).** Generalno govoreći, kada je riječ o relevantnosti podataka i finalnim odlukama o krivičnoj odgovornosti, trebalo bi uzeti u obzir samo statistike tužilaštva i sudova, jer su ove institucije predstavljaju "višu" instancu od policije jer su, ustvari, pravosnažne presude najrelevantnija kategorija. Međutim, ove institucije i Visoko sudsko i tužilačko vijeće (VSTV) ne vode posebne statistike samo o uposlenicima u policiji i ove informacije se mogu dobiti samo na poseban zahtjev. Ovo istraživanje se bavi samo statistikama koje vode policijska tijela.

Način vođenja svih ovih evidencija, kao i pravila brojanja, razlikuju se od jedne do druge policijske agencije. Ovo je logično i u stvari nije predmet kritike, jer, kako je navedeno, ne postoje jasna pravila i propisi koji regulišu ovu oblast. Dakle, možemo reći da je nivo objektivnosti statističkih podataka o korupciji u policiji koji se vodi u oba BiH entiteta, u agencijama na državnom nivou i Brčko Distriktu prilično različit i, općenito, ne prikazuje sasvim realnu sliku. Zanimljivo je napomenuti da postoje vanjski nezavisni uredi za pritužbe građana na rad policije koji su uspostavljeni na svakom pojedinačnom nivou policijske organizacije. Poput policijskih tijela, ovi uredi ne vode evidencije o korupciji u policiji, jer oni primaju samo pritužbe građana na rad policije, tako da sveobuhvatna statistika o korupciji u policiji nije dostupna.

Kao rezultat opšte BiH Strategije za borbu protiv korupcije 2009-2014, sve agencije za provedbu zakona su kreirale i usvojile svoje interne akcione planove djelovanja protiv korupcije u svojim redovima. Akcioni planovi predviđaju, manje ili više, jasne pokazatelje za njihovu provedbu. Ali,

² Više o složenoj policijskoj strukturi i njoj nadležnosti u BiH u "Pregledu stanja u oblasti policije BiH", poglavlje II "Organizacija, brojčano stanje i nadležnosti" i poglavlje IV "Strukturalna analiza nadležnosti u zakonodavstvu i praksi" http://www.css.ba/wp-content/uploads/2011/06/images_docs2_pregled%20stanja%20policije%20u%20bih.pdf

ono što usložnjava problem jeste da ni jedan od njih ne propisuje obavezu vođenja statistika o policijskoj korupciji.

Međutim, čini se da postoji i određena vrsta dobre prakse kada je riječ o evidentiranju korupcije u policiji, a koja može pomoći u sticanju malo realnije slike o ovom pitanju. Prema dostupnim statistikama o krivičnim prijavama koje su podnesene tužilaštvima a koje vodi Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP), broj policijskih i drugih službenika (državnih službenika) zaposlenih u federalnim i kantonalnim MUP-ovima je uvijek jednostavno dostupan, dok se ostali podaci ne unose u ove evidencije³. Ovo je jedini slučaj u kojem možemo dobiti više ili manje tačan broj policijskih službenika umiješanih u korupciju u Federaciji BiH, odnosno službenika protiv kojih je podnesena krivična prijava. Nemaju sve policijske agencije posebne kolone u svojim statističkim pregledima o policijskim službenicima. Umjesto toga, oni navode da se ove pojedinosti mogu naći u njihovim izvještajima pomoću ručnog načina prebrojavanja. Međutim, kada se krivični predmeti prenesu u nadležnosti tužilaštva i dođe do istražnih ili sudskih postupaka, statistike o korupciji u policiji nisu više dostupane. Također, ovdje treba spomenuti i vrlo dobrou praksu MUP-a Republike Srpske. Kada su u pitanju pritužbe građana, interne istrage i disciplinski postupci, ovo Ministarstvo ima elektronske baze podataka, a trenutno se radi na njihovom unapređenju. Dakle, način brojanja ovih postupaka i slučajeva će se pojednostaviti, jer će se automatski ažurirati. Ovo je vrlo poželjna i preporučena praksa. Osim toga, možemo reći da MUP Republike Srpske daje malo realnije podatke o korupciji u policiji kada je u pitanju nivo tog entiteta, zahvaljujući centralizaciji i načinu vođenja statistika koji je isti u cijeloj RS.

Generalno, kako je već objašnjeno, ne postoje posebne odredbe i propisi vezani za rad policije koji obavezuju policijska tijela da istražuju korupciju u policiji kao posebnu vrstu kriminala. U daljem tekstu se nalazi tabela koja sadrži pregled zakona o policijskim tijelima i članove koji propisuju obavezu policije da prikuplja dokaze i istražuje sve vrste kriminala.

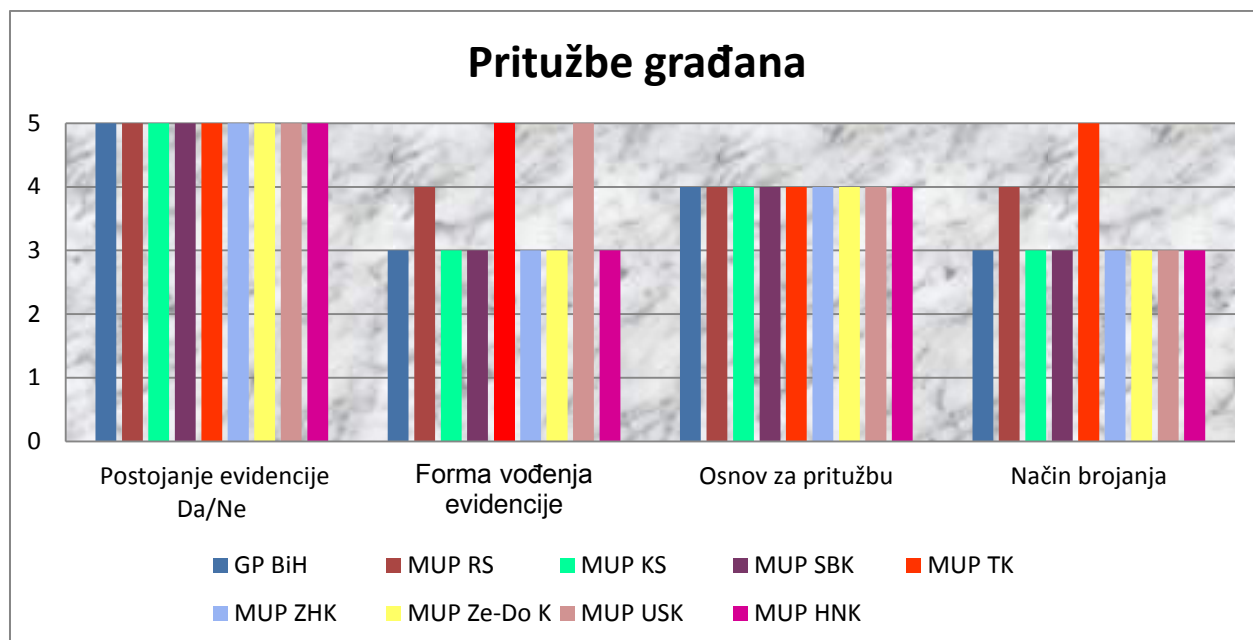
³ Ovi podaci se unose u "KD" obrasce u okviru "Statističkog pregleda krivičnih djela i prijavljenih počinitelja", koji su FMUP i kantonalni MUP-ovi dužni da vode u skladu sa "Instrukcijom o međusobnom izvještavanju o pojavama u oblasti javne sigurnosti između FMUP-a i MUP-ova kantona o pitanjima koja su od interesa za sigurnost FBIH"

PREGLED PRAVNOG OKVIRA KOJIM SE PROPISUJE OBAVEZA AGENCIJA ZA PROVEDBU ZAKONA ZA ISTRAŽIVANJE KRIVIČNIH DJELA

POLICIJSKA TIJELA / AGENCIJE ZA PROVEDBU ZAKONA	Naziv agencije za provedbu zakona	Naziv zakona	Br.sluzbenog lista u kojem je objavljen zakon, izmjene i dopune ⁴	Relevantni članovi	
	Državna agencija za istrage i zaštitu - SIPA	Zakon o državnoj agenciji za istrage i zaštitu	Službeni glasnik BiH, br. 27/04	Član 3. Stav (1) red 1, 2 i 3	
		Izmjene i dopune Zakona	Službeni glasnik BiH br.49/09	Član 2	
	Granična policija BiH	Zakon o Graničnoj policiji	Službeni glasnik BiH br. 50/04, 27/07 i 59/09	Član 7. stav 3,4,5 i 6	
		Zakon o graničnoj kontroli	Službeni glasnik BiH br. 53/09, 54/10 i 47/14	Član 32	
	MUP Republike Srpske	Zakon o unutrašnjim poslovima RS	Službeni glasnik RS br.4/12	Član 4. Stav (1) red d, đ, e, i	
	MUP FBiH	Zakon o unutrašnjim poslovima FBiH	Službene novine F BiH br. 49/05	Član 2. Stav (1) red 1 Član 18. Stav (1) red 1	
	Kantonalna ministarstva unutrašnjih polova				
	MUP Unsko-sanskog kantona	Zakon o unutrašnjim poslovima Unsko-sanskog kantona	Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona, br.1/97	Član. 2. red 2 Član 12. red 5	
		Izmjene i dopune Zakona	Službeni glasnik USK, br. 1/02	Član 1.	
Izmjene i dopune Zakona		Službeni glasnik USK br.8/02	Član 1.		
MUP Posavskog kantona	Zakon o unutrašnjim poslovima Posavskog kantona	Narodne novine Posvskog kantona (broj nepoznat)	Član 2. red 3 Član 12. red 5		
	Zakon o unutrašnjim poslovima Tuzlanskog kantona	Službene novine Tuzlanskog kantona br. 4/2010	Član 8. red b) Član 18. red b)		
MUP Tuzlanskog kantona	Zakon o unutrašnjim poslovima Zeničko-dobojskog kantona	Službene novine Ze-Do kantona br. 15/04	Član 2. red 2		
MUP Zeničko-dobojskog kantona	Zakon o unutrašnjim poslovima Bosansko-podrinjskog kantona	Službeni list Bosansko-podrinjskog kantona br. 9/2010	Član 8. red b) Član 19. red b)		
MUP Bosansko-podrinjskog kantona	Zakon o MUP-u Srednjobosanskog kantona	Službeni list SBK (broj nepoznat)	<i>Tekst Zakona nije dostupan</i>		
MUP Srednje-bosanskog kantona	Zakon o MUP-u ZHK	Narodne novine Zapadnohercegovačkog kantona br. 12/2003	Član 2. red 5 (-) Član 3. stav (1) Član 22. red 2(-)		
MUP Zapadno-neretvanskog kantona	Zakon o MUP-u Neretvanskog kantona	Službeni list Neretvanskog kantona (br.nepoznat)	Član 2. red 2 Član 12. red 5		
MUP Kantona Sarajevo	Zakon o MUP-u Sarajevskog kantona	Službene novine Kantona Sarajevo br. 22/00	Čl 2. red 2 Čl. 12 red 5		
	Izmjene i dopune zakona	Službene novine KS br. 28/02	Član 1. stav (2)		
MUP Kantona 10			<i>Tekst Zakona nije dostupan</i>		
Policija Brčko distrikta	Law on Police Brčko District Zakon o MUP-u Brčko Distrikta	(Broj Sl. glasnika nije poznat)	Člant 12. tačke c) i i)		

⁴ Ovdje nisu navedene izmjene i dopune zakona ako se tim izmjenama nisu mijenjale nadležnosti. Također, kod nekih MUP-ova nije bilo moguće doći do tačnog broja sl. lista u kojem je objavljen zakon, izmjene ili dopune, kao ni do teksta objavljenih izmjena i dopuna. Stoga neki brojevi listova nisu navedeni, a negdje nisu ni navedene neke izmjene i dopune zakona.

Rezultati i nalazi
na osnovu odgovora policijskih agencija
I - Pritužbe građana

Građani svoje pritužbe na rad policije mogu da dostave u pisanoj formi i usmeno direktno policijskom tijelu. To podrazumijeva da građani mogu da se žale na korupciju u policiji i na ovaj način neovisno od žalbi eksternim nezavisnim odborima.

Važno je napomenuti da je MUP Republike Srpske razvio on-line aplikaciju koja omogućava građanima da prijave korupciju u policiji putem web stranice. Sve navode istražuje Jedinica za profesionalne standarde, koja je direktno zadužena za korespondenciju sa građanima koji su prijavili slučaj policiji.

U ovom istraživanju korištena su 4 parametra za utvrđivanje kvaliteta ove vrste evidencija i njihove relevantnosti za podatke o korupciji u policiji:

- Postojanje evidencija o pritužbama građana unutar policijskog tijela
- Forma vođenja evidencija o pritužbama (elektronski, ručno - u rukopisu ili na oba načina)
- Postojanje kolone ili bilo kojeg drugog relevantnog dijela evidencije iz kojeg se može vidjeti šta je osnova za pritužbu
- Način brojanja pritužbi

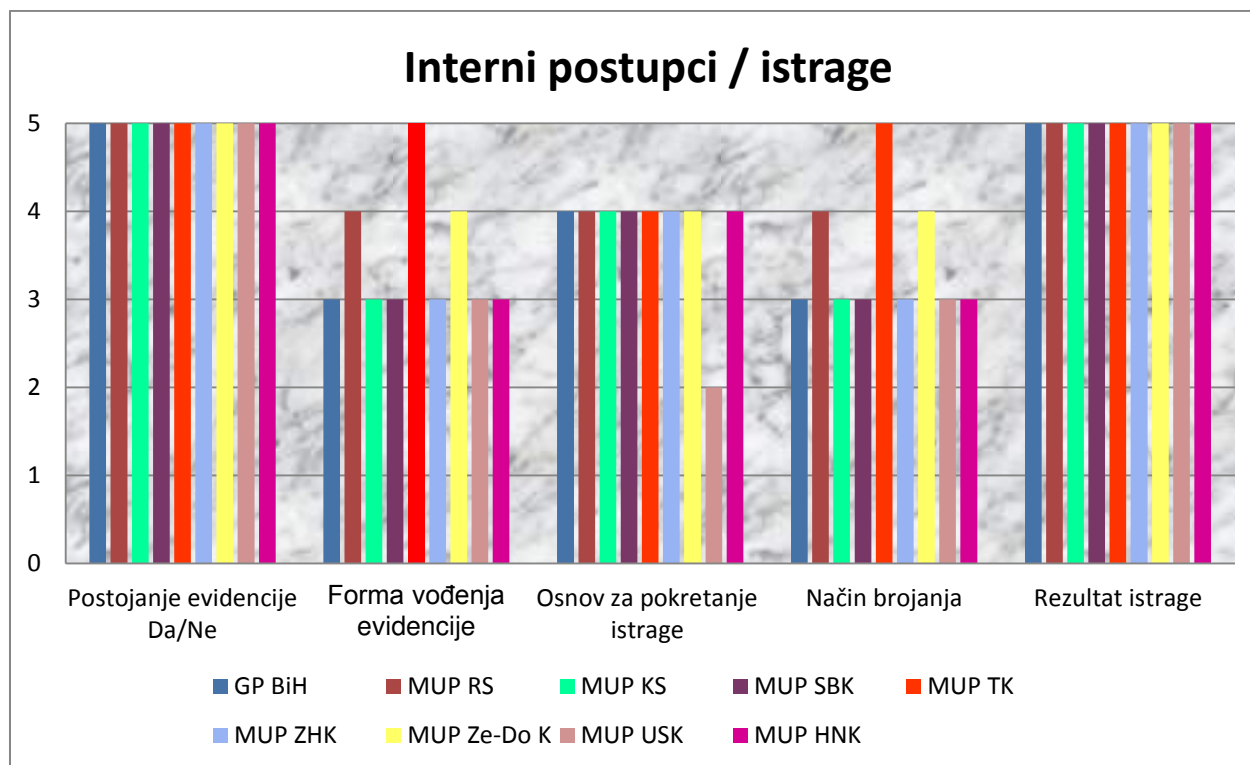
Postojanje evidencije Da /Ne. Sva policijska tijela vode određenu vrstu evidencije o pritužbama građana.

Forma vođenja evidencije. Većina policijskih tijela vodi evidenciju u rukopisu, dok MUP RS čini to elektronski, a MUP Tuzlanskog i Unsko-sanskog kantona imaju i ručnu i elektronsku evidenciju (nakon što se ručno upišu u evidenciju, podaci se unose u kompjuter). Evidencije sadrže kolone i redove; jedan red se odnosi na jedan slučaj, a kolone se odnose na određene podatke o predmetu.

Osnov za pritužbu. U svim policijskim agencijama evidencije sadrže kolonu s naslovom osnove za podnošenje pritužbe protiv uposlenika policijske agencije (odnosno na koju povredu dužnosti ili krivično djelo se odnosi pritužba). Službenik koji popunjava evidenciju opisuje razlog podnošenja pritužbe u odgovarajuće polje evidencije. Dakle, djelo ili grupe djela koja predstavljaju osnov za pritužbu (npr. korupcija) nisu ponuđeni u naslovima kolona. Ukoliko bi bili ponuđeni, odgovarajuće polje u tabeli bi se moglo označiti / čekirani u svakom pojedinačnom slučaju što bi omogućilo lakše brojanje (brojanje bi se eventualno moglo obavljati i automatski). I što je najvažnije, time bi se uštedilo vrijeme osoblja prilikom sačinjavanja izvještaja.

Način brojanja. Postojanje kolone sa osnovama za podnošenje pritužbe omogućava policiji da izračunaju koliko pritužbi građana u vezi sa određenom vrstom krivičnog djela ili neetičkog ponašanja (npr. korupcija u policiji) zaprime u određenom vremenskom periodu. Budući da se osnova za podnošenje pritužbe nije ponuđena u naslovima kolona, brojanje se uvijek obavlja mauelno tj. prolaskom kroz cijelu evidenciju. Izuzetak je MUP Tuzlanskog kantona koji je razvio i Excel baze podataka koje omogućuju korisniku da sortira podatke prema naslovu osnove za pritužbu i da vrlo lako dobije broj pritužbi koje se odnose na korupciju u policiji. MUP RS trenutno radi na unapređenju svoje baze podataka tako da će način brojanja uskoro biti pojednostavljen.

II - Interni postupci/istrage

Sva policijska tijela vode određenu vrstu evidencije o internim istragama (unutrašnje kontrole). Ovi podaci su vrlo važni jer mogu pružiti nekoliko vrsta informacija o internim istragama koje su provedene zbog korupcije u policiji. Ovo istraživanje se nije bavilo stepenom objektivnosti i nezavisnosti internih istraga, već samo nivoom objektivnosti dostupnih statističkih podataka o internim istragama.

U istraživanju je korišteno 5 parametara za mjerenje kvaliteta evidencije o internim istragama i njihove relevantnosti za podatke o korupciji u policiji:

- Postojanje evidencije o internim istragama unutar policijskog tijela
- Forma vođenja evidencije o internim istragama (elektronski, ručno - u rukopisu ili na oba načina)
- Postojanje kolone ili bilo kojeg drugog relevantnog dijela evidencije iz koje se može vidjeti osnov za pokretanje interne istrage
- Način brojanja istraga
- Postojanje kolone koja sadrži informacije o rezultatima interne istrage

Postojanje evidencije Da / Ne. Sva policijska tijela vode evidenciju o internim istragama.

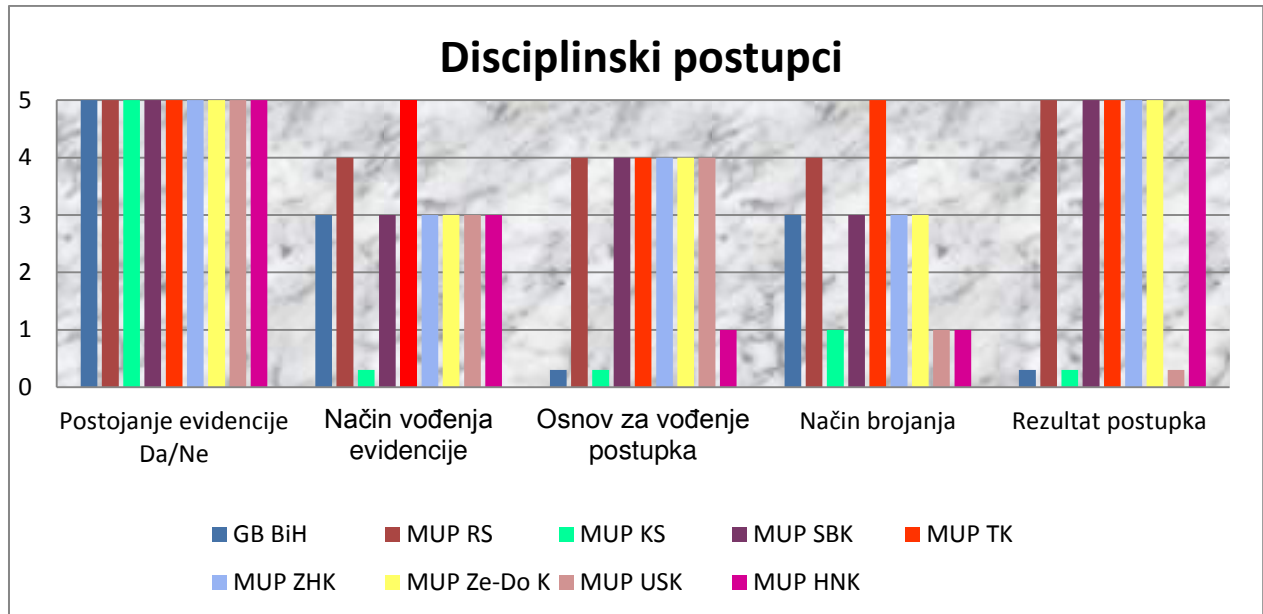
Forma vođenja evidencije. Većina policijskih tijela vode evidencije o internim istragama u rukopisu, dok je MUP RS i MUP Zeničko-dobojskog kantona to rade elektronski, a MUP Tuzlanskog kantona na oba načina (kada se podaci upišu u evidenciju, unose se i u kompjuter). Evidencije sadrže kolone i redove; jedan red odnosi se na jedan slučaj, a kolone se odnose na pojedine podatke o slučaju.

Osnov za istragu. Evidencije u svim policiskim tijelima sadrže kolonu s naslovom osnove za pokretanje interne istrage. Dakle, službenik koji popunjava evidenciju opisuje osnov za pokretanje istrage u odgovarajuće polje evidencije. To znači da u naslovima kolona nije ponuđeno djelo ili grupe djela koja predstavljaju osnov za pokretanje interne istrage (npr.korupcija). Da su pouđena djela ili grupe djela u naslovu kolona, odgovarajuće polje u tabeli bi se moglo označiti/štrahirati u svakom pojedinačnom slučaju i na taj bi se način olakšalo brojanje (brojanje bi se eventualno moglo obavljati i automatski). I što je najvažnije, time bi se uštedilo vrijeme osoblja prilikom sačinjavanja izvještaja.

Način brojanja. Postojanje kolone koja sadrži osnov za pokretanje interne istrage omogućava policiji da izračuna broj internih istraga koji se odnose na određenu vrstu kriminala ili neetičkog ponašanja (npr. korupcija u policiji) a koja su izvršena u određenom vremenskom periodu. Kako osnova za pokretanje istrage nije ponuđena u naslovima kolona, brojanje se uvijek obavlja ručno, odnosno prolaskom kroz cijelu evidenciju. U MUP-u Tuzlanskog kantona postoji baza podataka koja omogućava korisniku da sortira podatke prema naslovu osnov za istrage i da lako izračuna broj istraga koje se odnose na određenu vrstu kriminala ili neetičkog ponašanja. MUP RS trenutno radi na unapređenju svoje baze podataka što će omogućiti automatsko brojanje. Pored toga, u MUP-u Ze-Do Kantona, postoji inspektor Jedinice za profesionalne standarde, koji je određen da prati situaciju u vezi sa korupcijom u policiji u tom Ministarstvu, a vodi se i posebna evidencija koji sadrži podatke o svim upslenicima Ministarstva koji su prijavjeni za korupciju.

Rezultat istrage. Evidencije o internim istragama svih policijskih agencija sadrže kolonu u koju se navode rezultati istrage.

III - Disciplinski postupci

Sva policijska tijela koja su učestvovala u ovom istraživanju vode evidenciju o disciplinskim postupcima. Značaj ove evidencije je prilično veliki jer svi zaposleni u policiji koji su krivično gonjeni ili su kasnije procesuirani pred sudovima su, također, i disciplinski tretirani u svojim policijskim agencijama. Podaci o osnovu za krivično gonjenje ili sudski postupak postoje u predmetima disciplinskih komisija (tj. tijela unutar policijskih agencija koja su zadužena za disciplinsko procesuiranje). Dakle, evidencije o disciplinskim postupcima, ukoliko se vode, predstavljaju vrlo važan izvor za informacije o uključenosti policije u kriminalne aktivnosti.

U ovom istraživanju korišteno je 5 parametra za mjerenje kvaliteta evidencija o disciplinskim postupcima :

- Postojanje evidencije o disciplinskom postupku u okviru policijskog tijela
- Forma vođenja evidencije o disciplinskim postupcima (elektronski, ručno - u rukopisu ili na oba načina)
- Postojanje kolone ili bilo kojeg drugog dijela evidencije iz kojeg se može vidjeti osnov za pokretanje disciplinskog postupka
- Način brojanja disciplinskih postupaka

Postojanje evidencije Da/Ne. Sva policijska tijela vode neku vrstu evidencije o disciplinskim postupcima. Jedina razlika su izgled, oblik i vrsta registra/evidencije. Neka od policijskih tijela imaju posebnu evidenciju za tu svrhu, dok druga koriste redovni protokol zaprimljenih akata. Bez obzira na vrstu, ovakve evidencije smatramo korisnim za ovu svrhu sve dok sadrže neophodna polja kao što je opisano u nastavku.

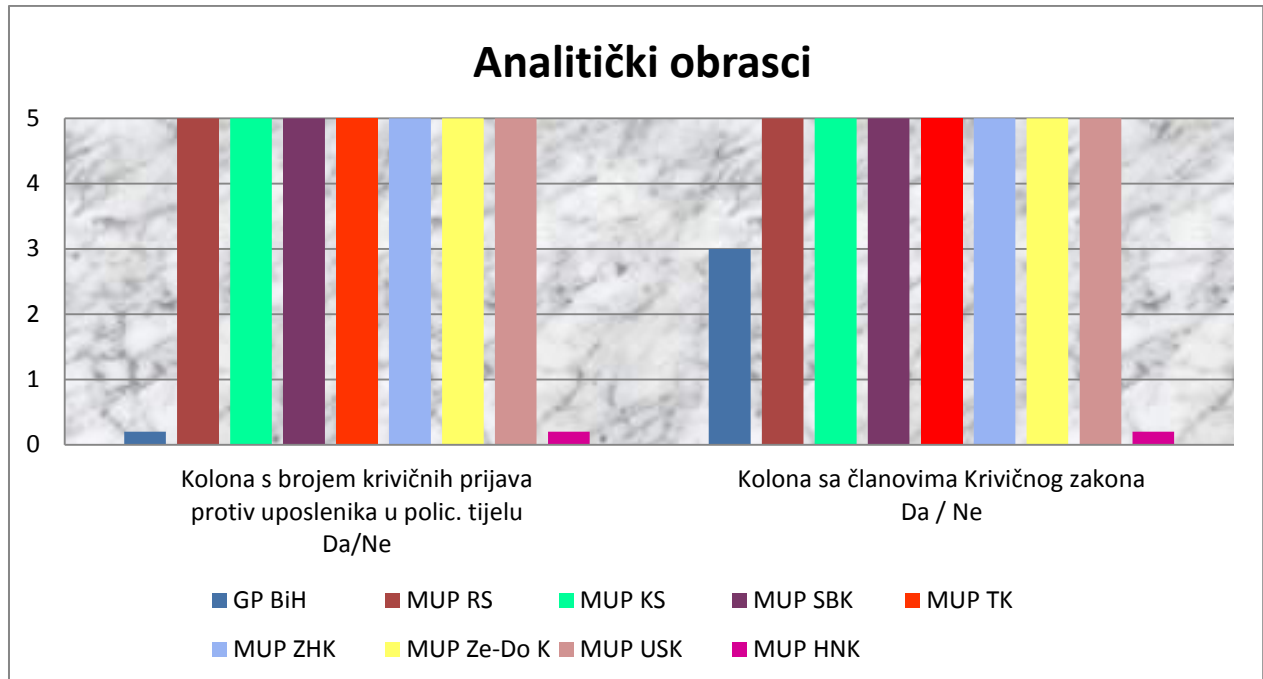
Forma vođenja evidencije. MUP Tuzlanskog kantona vodi ovu evidenciju na oba načina - u papirnoj formi i elektronski, dok MUP RS to radi elektronski. Ostatala policijska tijela ovu evidenciju vode u papirnoj formi - u rukopisu.

Osnov za vođenje postupka. Nekoliko policijskih tijela ima evidencije koje sadrže kolonu sa naslovom osnova za pokretanje disciplinskog postupka, odnosno, polje iz kojeg se može vidjeti razlog za vođenje postupka (npr.koruptivne aktivnosti). To su sljedeći MUP-ovi: RS, Srednjobosanski kanton, Tuzlanski, Zapadno-hercegovački, Zeničko-dobojski i Unsko-sanski kanton. Uposlenik koji popunjava evidenciju opisuje osnov za pokretanje disciplinskog postupka u odgovarajućem polju. Shodno tome, krivično djelo ili grupe djela koje čine osnov za pokretanje disciplinskog postupka nisu pouđene u naslovima kolona, tako da se brojanje mora vršiti prolaskom kroz evidenciju. DA je drugačiji slučaj, odgovarajuće polje u tabeli bi se moglo samo markirati/štrahirati u svakom konkretnom slučaju, što bi olakšalo brojanje (brojanje bi se eventualno moglo obavljati i automatski). I što je najvažnije, time bi se uštedilo vrijeme osoblja prilikom sačinjavanja izvještaja. Evidencije Granične policije BiH, MUP-a Kantona Sarajevo i MUP-a Hercegovačko-neretvanskog kantona ne sadrže takvu kolonu, tako da se razlozi za pokretanje disciplinskog postupka ne mogu vidjeti iz evidencije.

Način brojanja. Postojanje kolone koja sadrži osnov za pokretanje disciplinskog postupka za određeno krivično djelo ili povredu dužnosti omogućava policijskim uposlenicima da izračunaju koliko disciplinskih postupka za određenu vrstu krivičnih dejla ili povrede dužnosti je provedeno u određenom vremenskom periodu. S obzirom na to da osnov za pokretanje disciplinskog postupka nije ponuđen u naslovima kolona, brojanje se vrši ručno, odnosno, prolaskom kroz cijelu evidenciju. U MUP-u Tuzlanskog kantona postoji baza podataka koja omogućava korisniku da sortira podatke prema nazivu osnova za pokretanje disciplinskog postupka i da prilično lako dođe do broja postupaka u vezi sa određenom vrstom krivičnih djela, odnosno, povrede dužnosti. MUP RS trenutno radi na unapređenju svoje baze podataka što će omogućiti automatsko brojanje.

Rezultat postupaka. Evidencije o disciplinskim postupcima većine policijskih tijela koja su učestvovala u istraživanju sadrže kolonu sa ishodom postupaka. Izuzeci su Granična policija BiH, MUP Kantona Sarajevo i MUP Hercegovačko-neretvanskog kantona, s obzirom na to da njihove evidencije ne sadrže takvu kolonu.

IV – Analitički obrasci

Sva policijska tijela (osim MUP-a Hercegovačko-neretvanskog kantona) popunjavaju analitičke obrasce u koje se unosi broj krivičnih prijava (tj. izvještaja) podnesenih tužilaštvima za pojedina krivična djela. Analitički obrasci većine policijskih agencija (osim Granične policije BiH) sadrže kolonu koja se odnosi na broj policijskih službenika protiv kojih se podnosi krivična prijava. S obzirom na to da ova forma nije ista za sva policijska tijela, dešava se da je njihov oblik i sadržaj različit. Npr. sva policijska tijela imaju obrasce u kojima postoji kolona sa članovima konkretnog krivičnog zakona. Granična policija BiH koristi ove obrasce, ali oni ne sadrže kolonu koja se odnosi na broj policijskih službenika prijavljenih za krivična djela.

V- Podaci o tužilačkim i sudskim odlukama

Policijske agencije ne vode evidenciju sudskim i tužilačkim odlukama. To je sasvim razumljivo jer se ovi podaci između policije s jedne strane i sudova i tužilaštava na drugoj strani ne razmjenjuju na redovnoj osnovi. Međutim, imajući u vidu da se određeni disciplinski postupci u odnosu na policijske službenike završavaju tek kada je donesena konačna sudska odluka ili odluka tužioca, logično bi bilo da bi policijska tijela trebala imati podatke o ovim odlukama. Bilo bi poželjno da sljedeći podaci budu na raspolaganju policijskim agencijama:

- Naređene istrage
- Podnesene optužbe
- Prvostepene presude
- Konačne presude
- Vrste presuda

Stoga je npr. MUP Republike Srpske razvio jednu vrstu ovakve evidencije koja nije u formalnoj upotrebi, ali služi kao neformalan izvor informacija.

VI - Ostale evidencije

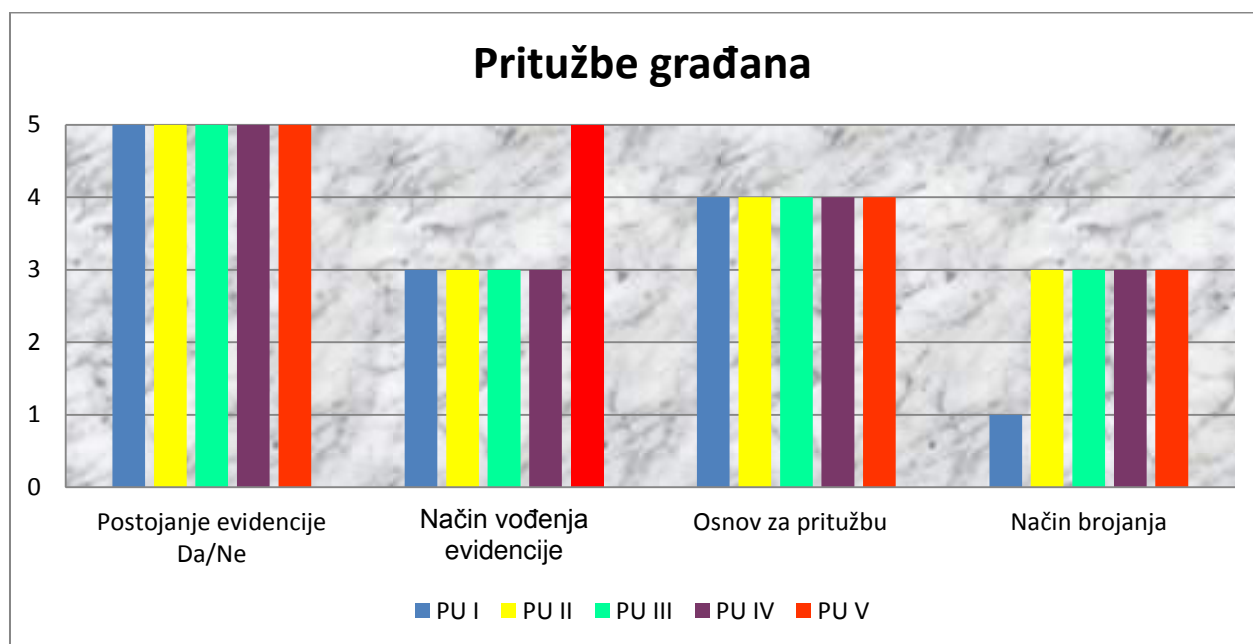
Nijedno od policijskih tijela u BiH ne vodi nikakve druge posebne evidencije (osim onih koje su ranije navedene) o umješnosti svojih uposlenika u korupciju.

DODATNO ISTRAŽIVANJE

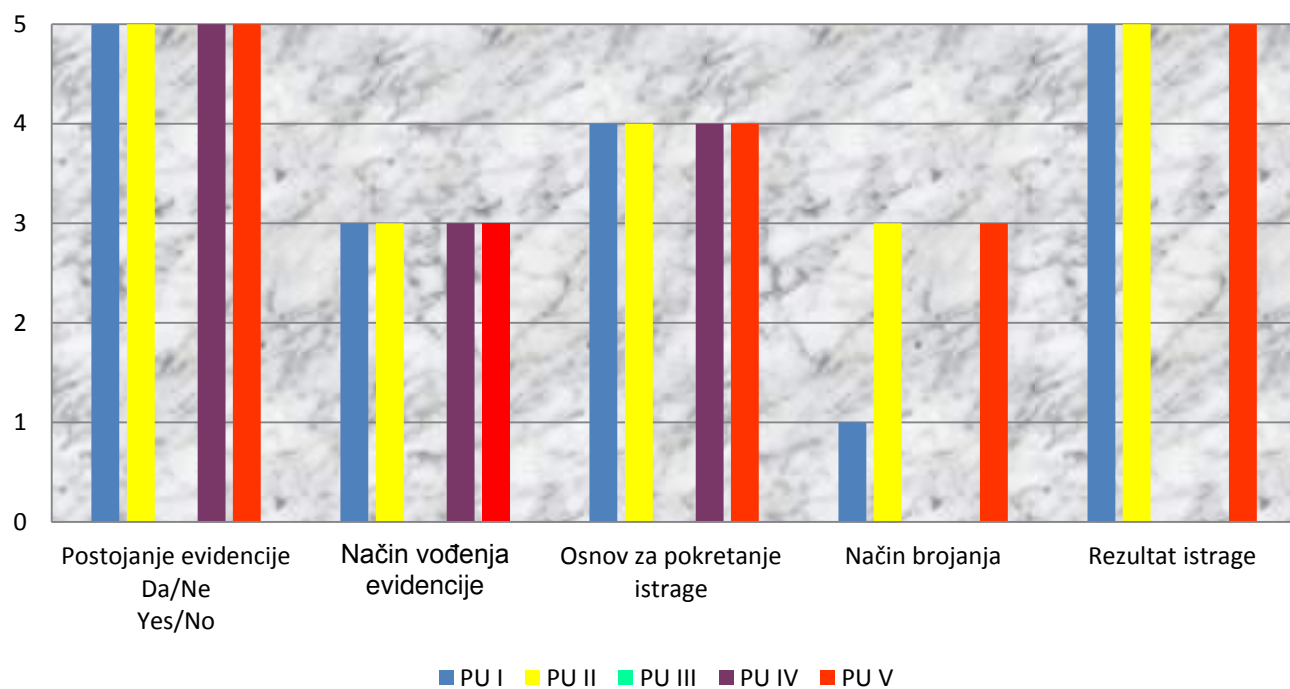
Mapiranje kvaliteta statističkih podataka o korupciji u policiji na nivou policijskih uprava (PU) unutar MUP-a Kantona Sarajevo

Kao što je spomenuto u dijelu koji se odnosi na metodološki okvir, MUP Kantona Sarajevo smatra ovo istraživanje veoma važnim i predstavnici tog Ministarstva izrazili su spremnost za sačinjavanje uporedbe kvaliteta statistika o korupciji u policiji na nivou policijskih uprava MUP-a Kantona (5 policijskih uprava).

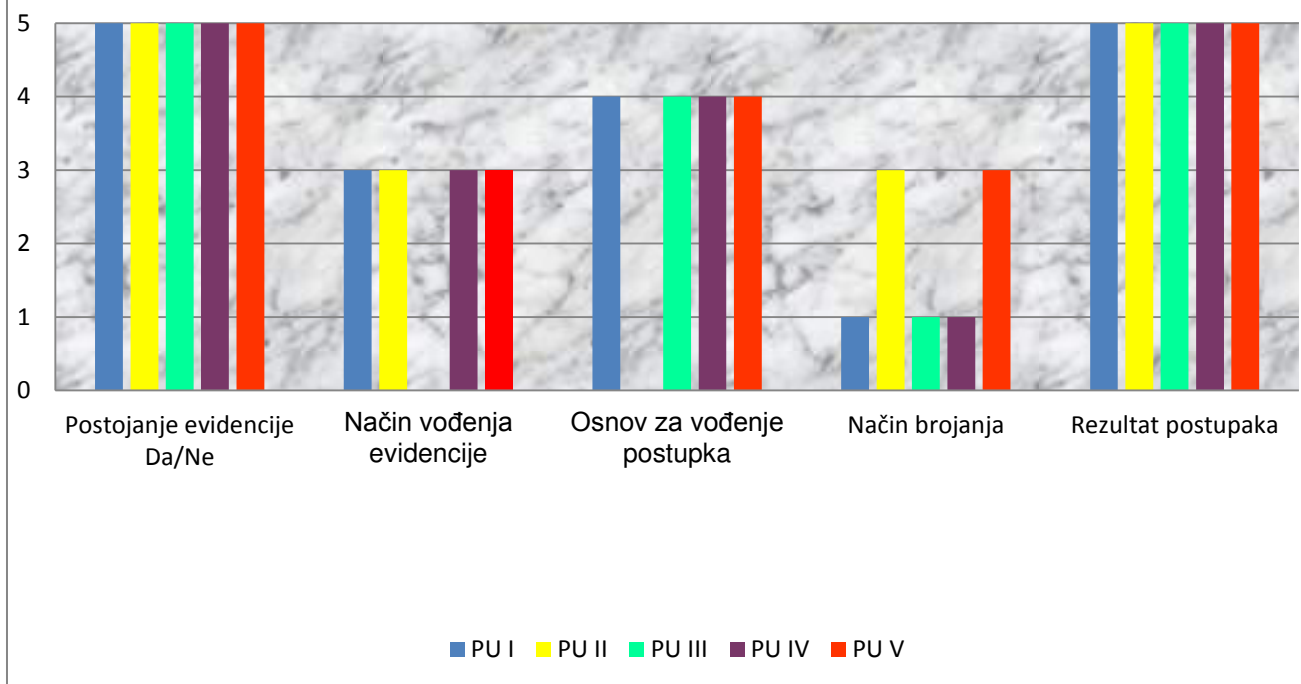
Odgovori na ova pitanja navedeni su u nastavku a predstavljeni su u grafikonima. Metodologija i bodovanje isti su kao i u dijelu gore opisanog istraživanja, dakle, kao i u onome gdje se radilo upoređivanje kvaliteta statistika među policijskim agencijama. Neke policijske uprave nisu popunile pojedine dijelove upitnika i, nakon konsultacija s MUP-om Kantona Sarajevo, smatra se da one nisu razumjele pitanja. U takvom slučaju, dio za odgovor (stub na grafikonu) je prazan.

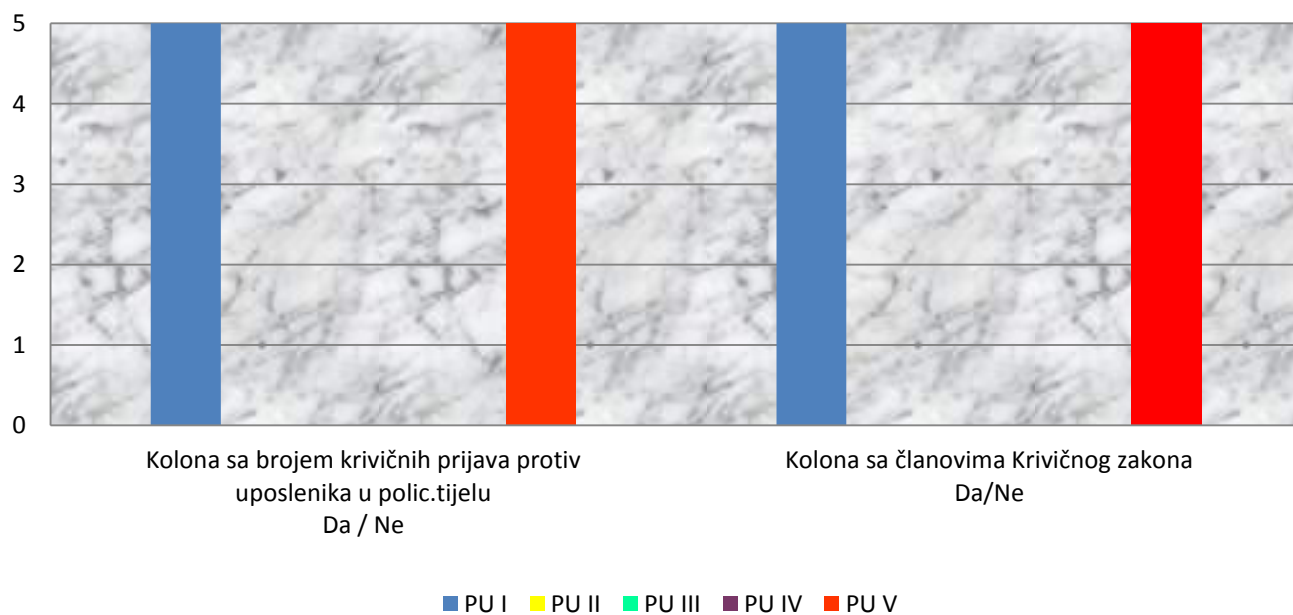
Interni postupci/istrage

Disciplinski postupci

Analitički obrasci

Podaci o odlukama tužilaštava i sudova

Poput svih policijskih agencija, ni policijske uprave MUP-a Kantona Sarajevo ne vode evidenciju o odlukama tužilaštava i sudova, niti bilo koju drugu evidenciju o korupciji u policiji, osim onih koje su već predstavljene u ovom istraživanju.

Zaključak

Imajući u vidu vrlo kompleksnu strukturu policije u BiH, kao i nedostatak propisa koji regulišu oblast statistika korupciji unutar policije, postojeće prakse za evidentiranje podataka i vođenje statistika o korupciji u policiji u BiH su prilično dobre. Izvor ovih podataka u policijskim tijelima nalazi u nekoliko vrsta evidencija koje vodi policija, kao što su su: evidencije po pritužbama građana; evidencije o internim postupcima / istragama; evidencije o disciplinskim postupcima i analitički obrasci. Međutim, budući da je korupcija krivično djelo, a sudovi donose presude i vode statistike, najrelevantnije podatke o umješnosti policije u korupciju trebali bi se dobiti od sudova ili VSTV. Broj policijskih službenika koji su procesuirani i osuđeni za korupciju bi se mogao dobiti od ovih institucija kao relevantnih tijela u zemlji, ali samo na osnovu posebnog zahtjeva.

Praksa vođenja statistika o korupciji u policiji varira od jedne policijske agencije do druge. Dakle, ovo istraživanje ukazuje na važnost usklađivanja načina za prikupljanje podataka i vođenje statistika u cijeloj BiH. To bi omogućilo objektivnu uporedbu statističkih podataka među policijskim agencijama i osiguralo objektivne podatke o uključenosti policije u korupciji u zemlji. Ovo istraživanje, također, može pomoći policijskim agencijama koje nisu učestvovala u ovom istraživanju da poboljšaju vođenje svojih statistika. Na kraju, usklađivanjem načina za prikupljanje podataka i vođenje statistike o korupciji u policiji, BiH bi se približila EU u pogledu primjene dobre prakse vođenja statistika o krivičnim djelima.

*Centar za sigurnosne studije
Centre for Security Studies*

*Branilaca Sarajeva 13/I, 71 000
Sarajevo*

Tel: +387 33 262 455 / 262 456

Fax: +387 33 223 250

e-mail: info@css.ba

www.css.ba